

Göteborgs Stad

Angered

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2014-09-04
Diarienummer N131-
0120/14

Sektor Äldreomsorg samt Hälso- och sjukvård

Jörgen Abrahamsson
Telefon 031-365 10 66
E-post: jorgen.abrahamsson@angered.goteborg.se

Information om beslut efter tillsyn vid Hammarhus äldreboende

Ärendet

Bakgrund och innehåll i beslut fattat den 26 juni 2014 av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) efter tillsyn på Hammarhus äldreboende. Tillsynen ingår i regeringens uppdrag till IVO att genomföra tillsyn av socialnämndernas ansvar för särskilt boende för äldre enligt socialtjänstlagen.

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner redovisningen av IVO:s beslut avseende tillsyn vid Hammarhus äldreboende.

Bakgrund

IVO underrättade förvaltningen den 19 februari 2014 om att Hammarhus äldreboende våning 5, valts ut att ingå i tillsynen. Tillsynen genomfördes i tre steg, skriftlig redogörelse, dokumentationsgranskning och gruppintervjuer. Intervjuerna genomfördes med nämndrepresentant, vård- och omsorgspersonal, personer i chefsposition samt biståndshandläggare.

I sammanställningen från IVO betonas följande:

Vikten av att de enskildas individuella behov av stöd och hjälp följs upp systematiskt och detta ska vara beskrivet i ledningssystemet. Eftersom ett kommungemensamt ledningssystem håller på att tas fram förutsätter IVO att det färdiga ledningssystemet sedan implementeras i samtliga verksamheter.

Nämndens rutiner kring dokumentation av verkställigheten behöver klarläggas och göras kända i verksamheten. IVO konstaterar att dokumentationen under genomförandet är bristfällig och anser även att det bör framgå av dokumentationen att den enskilde erbjudits delta i planeringen och i upprättandet av genomförandeplanen.

IVO konstaterar att det påbörjats ett stort arbete på enheten för att förbättra den sociala dokumentationen så att alla vård- och omsorgstagare har upprättade genomförandeplaner. IVO betonar vikten av att påbörjat kvalitetsarbete fortsätter och följs upp för att säkerställa att vård- och omsorgstagarna får sina behov tillgodosedda.

IVO beslutade avsluta ärendet.

Konsekvenser ur ett hållbarhetsperspektiv

IVO gör granskningar och tillsyn för att säkra kvalitet i vård och omsorg för den enskilde. Härigenom säkras också hållbarheten i verksamhetens arbete.

Barnperspektivet

Barnperspektivet är inte tillämpligt i denna granskning.

Förvaltningens överväganden

IVO bekräftar förvaltningens uppfattning om vilka förbättringsområden som finns kring vården och omsorgen om den enskilde. Samtidigt betonas vikten av att det påbörjade kvalitetsarbetet fortsätter och följs upp. Förvaltningen uppfattar därigenom IVO:s tillsyn och beslut som ett viktigt stöd i det pågående arbetet för att förändra synsätt och värderingar inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård.

Samråd

Samråd har skett med pensionärsråd 2014-09-23.

Samverkan

Information i Lokal Samverkansgrupp 2014-09-18.

Stadsdelsförvaltningen Angered

Claes Johansson
Tf. Stadsdelsdirektör

Magnus Andersson
Sektorschef ÄO/HS

Bilaga: Beslut från IVO angående tillsyn Hammarhus äldreboende

Avdelning sydväst
Pernilla Hedin
Pernilla.Hedin@ivo.se

Göteborgs Stad Angered
Box 34
424 21 ANGERED

ANKOM
2014-06-27
GÖTEBORGS STAD
ANGERED

Ärendet

Tillsyn av nämndens ansvar för äldres bedömda behov vid särskilt boende Hammarhus äldreboende och Göteborgs stad, Angered.

Beslut

Ärendet avslutas.

Bakgrund

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har under 2014 fått i uppdrag att genomföra tillsyn av socialnämndernas ansvar för särskilt boende för äldre enligt socialtjänstlagen (2001:453). IVO ska granska att socialnämnderna säkerställer att den enskildes bedömda behov av stöd och hjälp tillgodoses.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 oktober 2014.

Underlag för tillsynen

- Skriftlig redogörelse från stadsdelsnämnden.
- Biståndsbeslut med utredning för fem personer boende på Hammarhus äldreboende, våning 5 (somatisk enhet).
- Social dokumentation i genomförandet i form av genomförandeplaner och omsorgspersonalens löpande anteckningar för nämnda fem personer.
- Intervju med omsorgspersonal vid Hammarhus äldreboende.
- Intervju med stadsdelsnämndens 2:e vice ordförande, tf sektorchef, områdeschef/chef för myndighetsutövningen, biståndshandläggare och enhetschef på Hammarhus äldreboende.

Underlag som legat till grund för IVO:s beslut har kommunicerats med nämnden. Några synpunkter på underlaget har inte inkommit.

Redovisning av tillsynen

Uppgifter lämnade vid intervjuerna

Överlämnande av uppdrag och information från beslutande nämnd till den som genomför insatsen

Enligt tf. sektorchef finns det en utförandeprocess beskriven i ledningssystemet som är övergripande för Göteborgs stad. Det finns även en biståndsprocess men denna är inte implementerad i ledningssystemet ännu. Enligt tf. sektorchef och områdeschef pågår ett arbete med att beskriva formerna för samverkan mellan nämnd och särskilt boende i ledningssystemet.

Områdeschefen uppger att ett beslut om särskilt boende fattas utan att det är kopplat till insatser för den enskilde. Ett så kallat rambeslut. I biståndsutredningen som ligger till grund för beslutet diskuteras behoven men insatserna är inte beskrivna i detalj. Områdeschefen och biståndshandläggaren uppger att utredningarna förfinats gällande att beskriva kvarvarande och förlorade resurser hos den enskilde. Enhetschefen för äldreboendet uppger att den enskildes hälsotillstånd är beskrivet i utredningarna samt orsaken till att den enskilde behöver ett särskilt boende. Enhetschefen uppger att de faktiska behoven ibland inte är så utförligt beskrivna.

Vid verkställighet av beslut uppger biståndshandläggaren att hon skickar biståndsutredningen till boendesamordnaren som i sin tur skickar utredning/uppdrag via datasystemet till aktuellt äldreboende efter att den enskilde tackat ja. Det är boendesamordnaren som fattar verkställighetsbeslutet och som ska dokumentera verkställigheten. Denna dokumentation ska finnas i den enskildes sociala journal. Områdeschefen uppger att datumet som registreras i verkställighetsbeslutet inte nödvändigtvis behöver vara samma datum som då den enskilde flyttar in.

Den skriftliga information som omsorgspersonalen får från myndighetsutövningen är biståndsutredning och biståndsbeslut. Oftast har omsorgspersonalen fått informationen redan innan den enskilde flyttat in så att de kan förbereda insatser mm. Intervjuad omsorgspersonal uppger att det i de flesta fall framgår av utredning och beslut vilka behov den enskilde har och vilka insatser som ska ges i äldreboendet. Kontaktpersonen är den i omsorgspersonalen som tar emot information om den enskilde. Information kan även hämtas in på annat sätt, exempelvis från korttidsboende eller från slutenvården om den enskilde vistats på sjukhus innan de flyttar in på äldreboendet. Däremot följer inte så mycket information med från hemtjänsten om den enskilde haft för insatser därifrån. Alla vård- och omsorgstagare får en kontaktperson

när de flyttar in på äldreboendet. Oftast har omsorgspersonalen inte träffat den enskilde innan inflyttningsdagen.

Planering och utförande av insatser

Enhetschefen berättar att ankomstsamtal bokas så snart den enskilde flyttat in. De som deltar är den enskilde, anhörig, närstående, ev. god man samt kontaktperson från äldreboendet. Enligt omsorgspersonalen utgör ankomstsamtalen grunden för planeringen av insatserna. I ankomstsamtalet med den enskilde får kontaktpersonen reda på vilka behov och intressen som finns och hur den enskilde vill få hjälpen utförd. Genomförandeplanen upprättas därefter tillsammans med den enskilde om det är möjligt. Genomförandeplanerna ska helst upprättas inom två veckor.

Enligt omsorgspersonalen har det under den sista månaden påbörjats ett stort arbete på enheten för att förbättra den sociala dokumentationen. Nu har alla vård- och omsorgstagare genomförandeplaner, vilket de inte haft tidigare. När verksamheten inte hade genomförandeplaner för alla vård- och omsorgstagare var den muntliga överföringen mellan omsorgspersonalen en viktig del av planeringen kring den enskilde. Enligt omsorgspersonalen kan den enskilde påverka sin vardag i stor utsträckning. Man kan få äta när och var man vill och själv bestämma när man vill duscha osv.

Planeringen av insatser sker utifrån en helhetssyn där den enskildes samtliga behov över hela dygnet täcks in, såväl omvårdnadsbehov som sociala behov. Omsorgspersonalen uppger att de hoppas att de i de nyligen upprättade genomförandeplanerna utgått från samtliga behov, d.v.s. fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov. De flesta sociala aktiviteterna sker kollektivt men det finns även individuella. Omsorgspersonalen uppger att om sociala behov fått stå tillbaka gå grund av tidsbrist så erbjuds dessa en annan dag. Däremot har detta inte dokumenterats tidigare men omsorgspersonalen ska börja med det nu. Detsamma gäller om den enskilde avböjt en planerad insats.

Enligt områdeschefen och omsorgspersonal finns det inte någon direkt koppling mellan bedömda behov om stöd och hjälp i biståndsutredningen och den planering som sker för den enskilde på äldreboendet. Områdeschefen uppger att detta är ett förbättringsområde. Hon uppger också att "kulturen" fram till idag har varit att det som sker när den enskilde har flyttat in på äldreboendet är en fråga för verkställigheten.

Uppföljning

Enligt tf. sektorchefen gör nämnden inte någon egenkontroll när det gäller överlämnande av uppdrag till verkställigheten.

Områdeschefen uppger att biståndsenheten och äldreboendet har en kontinuerlig dialog samt att biståndsenheten litar på att boendet återkopplar om det finns behov av uppföljning. Områdeschefen uppger vidare att det kan vara svårt att kontrollera om behoven tillgodoses i boendet då biståndsutredningarna inte alltid är så tydliga när det gäller beskrivning av behov och insatser. Områdeschefen uppger att det verktyg nämnden har för att kunna kontrollera om bedömda behov av stöd och hjälp faktiskt tillgodoses på äldreboendet är med hjälp av genomförandeplanerna. Tanken är att upprättade planer från och med nu ska skickas tillbaka till biståndshandläggarna.

Enhetschefen uppger att en lokal rutin för uppföljning av bedömda behov nyligen upprättats på äldreboendet. Enligt rutinen ska omsorgspersonalen på äldreboendet följa upp genomförandeplanerna minst en gång om året eller vid förändring av behov.

*Dokumentationsgranskning**Biståndsutredning och biståndsbeslut*

Av det granskade materialet framgår att biståndsutredningar och beslut finns i samtliga fem granskade ärenden. Däremot finns inte beslut om insatser på det särskilda boendet. I utredningarna framgår helt eller delvis den enskildes behov av stöd och hjälp utifrån fysiska, psykiska och sociala behov. Av dokumentationen framgår inte om biståndshandläggaren följer upp beviljade insatser.

Nämndens övriga dokumentation

Det framgår inte av granskad dokumentation när och hur ett beslut om särskilt boende verkställts. Vidare framgår inte av granskad dokumentation vilka uppgifter äldreboendet fått i samband med överlämnandet av uppdraget.

Social dokumentation under genomförandet

Genomförandeplaner som beskriver insatser för den enskilde finns i tre av de fem granskade ärendena. Insatserna framgår inte i särskilt hög utsträckning i dessa tre genomförandeplaner. Det som finns beskrivet är sociala insatser samt nattinsatser. Det framgår inte alls eller i särskilt hög grad att genomförandeplanerna utgår från biståndsutredningen. Uppgifterna i de tre genomförandeplanerna kommer från ankomstsamtal, tidigare genomförandeplaner och från en individuell serviceplan. De tre genomförandeplanerna är upprättade av omsorgspersonal. Det

framgår inte vilka som deltagit vid upprättandet av genomförandeplanerna mer än den personal som skrivit under planen. Senaste uppföljningen av genomförandeplanerna är gjord år 2012. Huruvida uppföljningarna har återkopplats till nämnden eller biståndshandläggare framgår inte.

Nämndens skriftliga redogörelse

Nämnden uppger att de genom att genomförandeplanen kommuniceras med biståndshandläggaren säkrar dels att den enskildes biståndsbehov uppfattats på rätt sätt i genomförandeplanen men dessutom att behovet tillgodoses på ett sätt som den enskilde har varit delaktig i att bestämma. Genom avvikelserapportering och sammanfattningar av arbetsanteckningar samt sin egen kontakt med de boende har enhetschefen fortlöpande kontroll över att de boendes behov tillgodoses.

Den fortlöpande uppföljningen av om det bedömda behovet tillgodoses sker genom avvikelserapporteringen. Teamträffar behandlar avvikelser för att se om avvikelsen är tillfällig eller föranleder förändringar i exempelvis genomförandeplanen. Målsättningen i det fortsatta utvecklingsarbetet är sedan att skapa former för att biståndshandläggaren ska kunna följa upp/ompröva beslut med hjälp av den sociala dokumentationen och göra en analys av om de insatser som skett tillgodosett den enskildes behov.

Skälen för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

- 3 kap. 3 §, 5 kap. 4 §, 11 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) SoL
- 4 kap. 2, 4 och 5 §§, 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Bedömning

Nämnden fattar inga särskilda biståndsbeslut om vilka hemtjänstinsatser den enskilde ska ges vid det särskilda boendet. Dessa insatser fastställs istället efter att den enskilde flyttat in på boendet genom att en genomförandeplan upprättas av kontaktperson tillsammans med den enskilde i de fall detta är möjligt. Det ligger i sakens natur att den äldres behov av service och omsorg varierar över tid bl.a. beroende på dennes hälsotillstånd, vilket medför att verksamheten måste ha en flexibilitet avseende de insatser som ges på boendet. Samtidigt föreligger en viss risk för den enskildes rättssäkerhet då detta förfarande kan medföra att andra omständigheter än den enskildes behov avgör vilka insat-

ser som ges. Detta kan t.ex. vara bemanning, schemaläggning m.m. Då inget beslut finns om hemtjänstinsatser saknar den enskilde en möjlighet att få eventuella önskemål om hjälp på boendet prövat av högre instans. IVO vill med hänvisning till ovanstående understryka vikten av att nämnden ser till att de enskildas individuella behov av stöd och hjälp följs upp på ett systematiskt sätt. Hur nämnden väljer att arbeta med sitt uppföljningsansvar ska vara beskrivet i ledningssystemet.

I intervjuerna framkommer att det pågår ett arbete med att ta fram ett kommungemensamt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete för Göteborgs Stad. IVO förutsätter att detta arbete fortsätter och att det färdiga ledningssystemet sedan implementeras i samtliga verksamheter.

Nämnden uppger att det är boendesamordnaren som fattar verkställighetsbeslutet och som ska dokumentera verkställigheten. Vid IVO:s granskning av dokumentationen framgår det inte när och hur ett beslut om äldreboende verkställts eller händelser av betydelse för verkställigheten såsom erbjudande om äldreboende och inflyttningsdatum. Det framgår inte heller av granskad dokumentation vilka uppgifter det särskilda boendet fått i samband med överlämnandet av uppdraget. IVO anser att nämndens rutiner kring dokumentation av verkställigheten behöver klarläggas och göras känd i verksamheten.

Enligt intervjuad omsorgspersonal läggs grunden för planeringen av de enskildas individuella insatser i ankomstsamtalet. I detta samtal får kontaktpersonen reda på vilka behov och intressen som finns och hur den enskilde vill få hjälpen utförd. Därefter upprättas genomförandeplanen tillsammans med den enskilde, om det är möjligt.

Av IVO:s granskning av genomförandeplanerna framgår det inte hur den enskilde varit delaktig i planeringen av insatserna. IVO anser att det bör framgå av dokumentationen att den enskilde erbjudits att delta i planeringen och i upprättandet av genomförandeplanen.

I övrigt konstaterar IVO att den granskade dokumentationen under genomförandet är bristfälligt då det saknas genomförandeplaner i två av de fem granskade ärendena och i de genomförandeplaner som finns är endast sociala insatser och nattinsatser beskrivna. De granskade genomförandeplanerna är inte uppdaterade efter år 2012.

Det har nyligen påbörjats ett stort arbete på enheten för att förbättra den sociala dokumentationen så att alla vård- och omsorgstagare har upprättade genomförandeplaner, vilket de inte haft tidigare. IVO vill

betona vikten av att påbörjat kvalitetsarbete fortsätter och följs upp för att säkerställa att vård- och omsorgstagarna får sina behov tillgodosedda. Ett sätt att kvalitetssäkra den sociala dokumentationen är att arbeta mer aktivt med egenkontroll vilket också ingår i det systematiska kvalitetsarbetet.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Ann Svensson. I den slutliga handläggningen har inspektören Elisabeth Björheden deltagit. Inspektören Pernilla Hedin har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Ann Svensson

Pernilla Hedin

Kopia till: Enhetschef, Hammarhus Äldreboende